

El negoci de la guerra

Espanya ocupa el setè lloc mundial en les exportacions d'armes

L'any 2017 el pressupost del Ministeri de Defensa ha augmentat en un 32% en relació amb l'any passat.

Rosa María Jané Chueca

«És una contradicció absurda parlar de pau, negociar la pau, i alhora promoure o permetre el comerç d'armes. Qui parla de pau i afavoreix la guerra és un hipòcrita.» A partir d'aquestes paraules del papa Francesc, podem pensar que el nivell d'hipocresia del govern espanyol és considerable tenint en compte que Espanya està «ben situada» en el rànquing mundial del comerç d'armes. Ocupa el setè lloc, per davant té països com els Estats Units o Rússia.

Tica Font, directora de l'Institut Català Internacional per a la Pau (ICIP), creu que «a Francesc l'ha impactat molt tot el que està passant a Síria i al Pròxim Orient. Ell ve d'Amèrica Llatina i coneix els efectes de les armes curtes als barris. Aquesta doble vessant el porta a denunciar amb força que no es pot construir la pau si alhora mantenim una indústria, un negoci i un benefici que es basa a ferir i matar persones, o en l'ús de les armes per fer-te valer en un espai geogràfic».

Per a Pere Ortega, autor de l'informe *La bombolla de les armes i la indústria militar a Espanya* i coautor d'*Els despropòsits de la despesa militar* del Centre Delàs d'Estudis per la Pau, Espanya «es troba en un nivell alt d'hipocresia i de cinisme. Se situa en el 4% del total de les exportacions d'armes mundial. És una xifra important perquè Espanya exporta aproxi-

madament uns 4.000 milions d'euros l'any». Francesc Gusi, col·laborador de FundiPau, apunta que «les exportacions d'armes són un instrument polític, perquè segons a qui s'exporta o a qui no, es poden establir unes aliances o altres».

Ortega opina que el Papa «és de les poques persones que està donant una imatge i un pensament de racionalitat davant la bogeria que patim al món, sobretot després de l'arribada al poder de Donald Trump, que amenaça amb guerres arreu del món. En aquest context, Espanya es deixa arrossegar per aquesta onada bel·licista de Trump».

Amb el nomenament de Pedro Morenés al capdavant del Ministeri de Defensa, l'any 2011, Espanya va iniciar l'arrencada en el camp de les exportacions i en vuit anys va passar del lloc 14-15 al lloc número 7. «Ell ja venia de la indústria armamentística», assenyala Font, «la seva primera opció era que la indústria armamentística no patís la crisi econòmica. Sota el concepte d'"internacionalització de la indústria espanyola", va actuar com a cap de vendes internacional. A través del Ministeri es va impulsar la projecció internacional de la indústria armamentística».

«El Ministeri de Defensa té 32 agregadores a l'exterior per ajudar les ambaixades espanyoles a vendre armes. Del 100% d'armes espanyoles, el Ministeri de Defensa n'adquireix el 30%; l'altre 70% s'exporta. Abans

TICA FONT

«No es pot construir la pau si alhora mantenim una indústria que es basa a ferir i matar persones»

FRANCESC GUSI

«Cal plantejar molt seriosament la reconversió de la indústria militar en indústria civil»

PERE ORTEGA

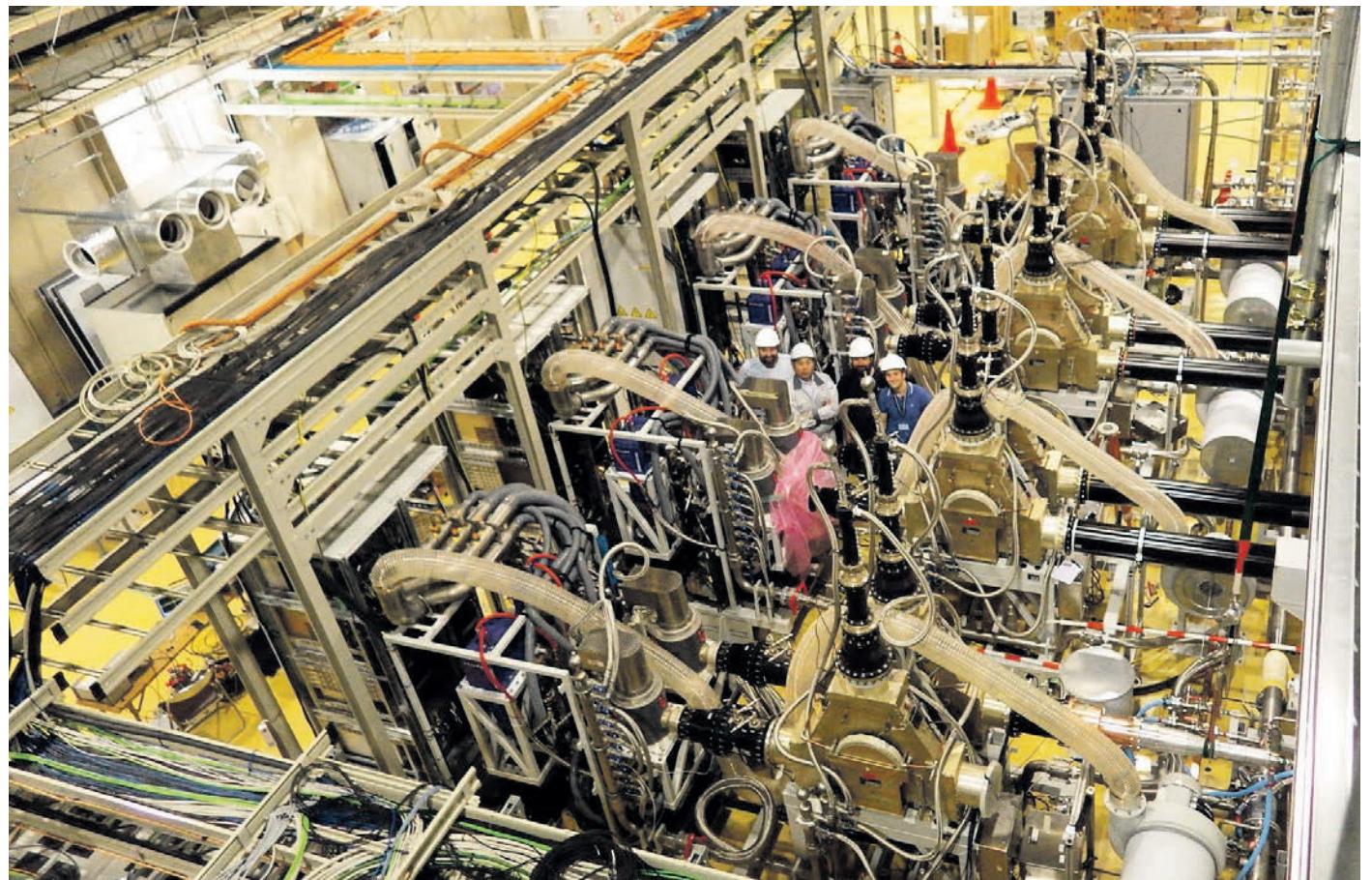
«Espanya està violant la llei perquè està venent armes a l'Aràbia Saudita, a Turquia, a l'Iran... països que estan implicats en conflictes armats»

era a l'inrevés», assegura Pere Ortega. I afegeix: «La indústria espanyola d'armament no és que sigui de les més potents del món però té 3 o 4 empreses que són força importants i que exporten molt: Airbus, que també fabrica avions militars; Navantia, que fabrica vaixells de guerra; Santa Bàrbara, que fabrica blindats, bombes i explosius, i Indra, que fabrica tecnologia i electrònica.»

Indústria deficitària

L'investigador del Centre Delàs ens explica que «la indústria militar a Espanya s'alimenta, principalment, de les demandes del Ministeri de Defensa, especialment dels anomenats Programes Especials d'Armament (PEA)». La pega és que amb aquests programes s'hipoteca el futur «amb una despesa d'enormes proporcions». En paraules de Tica Font, «la indústria d'armes sempre és deficitària i requereix molta inversió per anar actualitzant-se tecnològicament. Però no es fabricarà mai per a milions perquè no són béns de consum. Aquestes inversions no es recuperaran mai. És una indústria que viu de les subvencions que dona l'Estat. És l'Estat el que posa els diners per a R+D i no es recuperen mai. És a dir, que s'acabarà la vida d'aquella arma i encara l'estarem pagant...». Així, per aquests PEA, «tenim un deute de 36 mil milions d'euros, diners que s'han donat a la indústria en forma de préstec i que ja no es tornaran», es

IndraCompany

lamentava la directora de l'ICIP.

Pere Ortega subratlla que «s'ha generat aquest deute perquè s'ha generat una bombolla en armament i cada any augmenta el deute». Segons Ortega, «el pes específic de la producció d'armes en el total de la producció industrial d'Espanya només representa un 1%. No és la gran indústria pesada espanyola la de l'armament, té un pes petit i, per tant, prescindible des del punt de vista de l'economia. Tot l'ajut que reben aquestes empreses, algunes d'estatals, si es dediqués a la indústria civil segur que es crearia més riquesa que amb les armes, a part de ser més ètic i moral».

Francesc Gusi opina que «cal anar avançant cap a una regulació cada cop més estricta del comerç d'armes perquè la meta final és que no es produeixin aquestes armes. Cal plantejar molt seriosament la reconversió de la indústria militar en indústria civil».

Precisament, més control i més transparència en el comerç d'armes és el que demanen les ONG. Des de fa anys, Amnistia Internacional, Greenpeace, FundiPau i Oxfam Intermón impulsen la campanya «Armes sota control». Aquest any es compleix el desè aniversari de la Llei 53/2007, que regula el comerç d'armes. «Aquesta llei és limitada, és cert», reconeix Gusi, «però és una eina que abans no teníem».

Des d'aquesta llei, cada any el govern espanyol elabora un informe amb totes les estadístiques del material militar que s'exporta i les ONG preparen un contra informe «que enviem al govern per denunciar el que no es compleix amb aquesta llei», comenta el col·laborador de FundiPau.

Tres legislacions

Actualment hi ha tres legislacions sobre el comerç d'armes: la llei espanyola 53/2007; la Posició Comuna europea de l'any 2008 que reflecteix els punts segons els quals no es pot exportar a determinats països i, des del 2014, el Tractat de Comerç d'Armes que marca una regla d'or: «No autoritzar armes per cometre atrocitats.»

Amb la llei espanyola en mà, indica Gusi, «existeixen criteris de negació i de revocació molt clars: quan hi ha indicis racionals que pugui ser emprat el material en accions que amenacin la pau, l'estabilitat o la seguretat en un àmbit mundial o regional, que reviscolin tensions o conflictes latents, per repressió interna o en situació de violació de drets humans o que existeixi perill que puguin ser desviats a tercers països».

La legislació europea també preveu «vuit criteris segons els quals no es poden exportar armes, per exemple, quan hi ha violacions dels drets humans, quan un país gasta de forma desmesurada en armament o fomenta el terrorisme internacional», assegura Pere Ortega. Amb tot, cada país

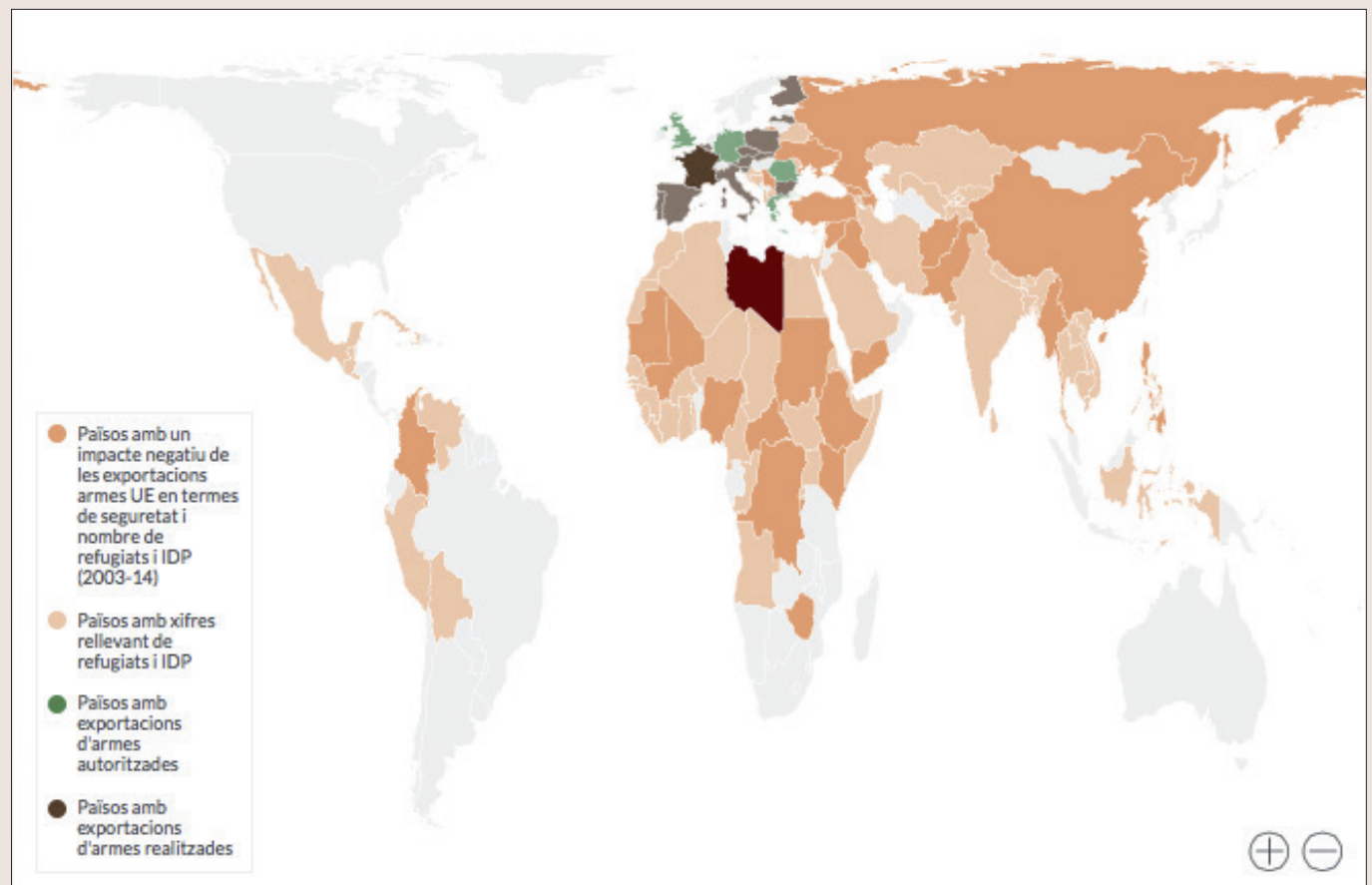
interpreta aquests criteris segons els propis interessos. Així, afirma Ortega, «segons el nostre criteri, Espanya està violant la llei perquè està venent armes a l'Aràbia Saudita, a Turquia, a l'Iran... països que estan implicats en conflictes armats. Segons la legislació, les vendes a aquests països haurien

d'estar prohibides».

Per això la campanya «Armes sota control» exigeix la fi del secretisme en la venda d'armes espanyoles a l'Aràbia Saudita i la manca de control de l'ús de les armes exportades. Francesc Gusi denuncia que «no podem saber quins criteris s'apliquen per autoritzar

o denegar les exportacions perquè estan sotmeses a la Llei de Secrets Oficials. Així que demanem al govern espanyol que es revisi la llei i que no hi hagi secretismes. Ens sembla que quan la secretària d'Estat de Comerç, María Luisa Poncela, assegura que "el govern espanyol no té intenció de

Armes i refugiats

Quina responsabilitat tenen els països de la Unió Europea en la crisi dels refugiats? Aquesta pregunta la podem respondre gràcies a la nova eina *on-line* del Centre Delàs.

Ja es pot consultar al web www.centredelas.org el nou mapa interactiu sobre exportacions europees d'armes i fluxos de refugiats i desplaçats interns. L'objectiu és visualitzar de manera senzilla la relació que existeix entre les exportacions d'armes i una conseqüència tan greu

dels conflictes i tensions com són els milions de persones que han fugit de casa seva. En la recerca interactiva també es mostra la responsabilitat en l'autorització o exportació realitzada d'armament europeu. L'usuari pot veure-hi quins països d'Europa venen armes a països en conflicte o tensió.

A través d'aquesta pàgina web es poden comprovar les dades en format taula, gràfic i mapa, que a més són descarregables.

donar prioritat al comerç d'armament i material de doble ús sobre el respecte dels drets humans, allí on manté interessos econòmics i comercials, és a dir, no prevalen els interessos econòmics i comercials per damunt dels drets humans", no es compleix en absolut».

Tica Font coincideix a afirmar que a Espanya es dona «la màxima opacitat» pel que fa a comerç d'armes i «a més es donen males pràctiques perquè ven armes a països que vulnereu els drets humans o que estan en conflicte armat. A Espanya impera més el criteri comercial, tot i que ha firmat

una legislació». Per a Pere Ortega, «la llei només obliga a indicar el país al qual es venen les armes i la quantitat total. No es diu el tipus d'armes. Tampoc no es diu qui és el comprador, ni l'empresa exportadora».

La llei, indica Ortega, «exigeix que hi hagi un certificat de destí de l'arma, però sempre hi ha dubtes sobretot quan es venen armes a països poc o gens democràtics». «No existeix cap tipus de control ni seguiment un cop venudes les armes. La normativa actual diu que des que surt de fàbrica fins que arriba al comprador hi ha

un control, es controla la ruta des de l'origen fins al comprador perquè faci una certificació final de rebuda, però no existeix una traçabilitat de l'arma», sosté Tica Font.

Així, no se sap si després del destí final aquella arma acaba en altres mans. No es preveu quin ús en farà el comprador de l'arma ni se li imposa cap obligació sobre la vida de l'arma. «Sovint només parlem de l'arma», reflexiona la directora de l'ICIP, «però ens deixem altres aspectes, perquè qui ven l'arma és qui ofereix assessorament tècnic, qui forma per fer-la

servir... no només es produeixen armes a Espanya, sinó que també es forma i s'entrena per fer-les servir i això queda fora de les responsabilitats legals».

En definitiva, podríem parlar d'Espanya com a còmplice en crims contra la humanitat. Francesc Gusi ho té clar: «Jo crec que sí, de fet el nostre darrer informe es titula *El risc de la complicitat en la comissió de crims de dret internacional*. I en aquest informe els països que més ens preocupen són l'Àrab Saudita, Bahrain, el Brasil, Colòmbia, Egipte...» Encara queda molta feina a fer...

El paper de la monarquia

Agustí Codinach

En la manifestació de condemna del terrorisme després dels atemptats jihadistes del 17 d'agost a Barcelona i Cambrils es van veure imatges inèdites: pancartes amb imatges del rei Felip a l'Àrab Saudita i cartells contra la venda d'armes. «Felip, qui vol la pau no trafica amb armes», es llegia a les pancartes. Pere Ortega comenta que «no ens va sorprendre aquesta reacció perquè a Catalunya som diverses les entitats que treballen des de fa anys en aquest tema denunciant que aquesta situació ha de canviar. Sensibilitzem la societat sobre el fet que el comerç d'armes és èticament reprovable, per tant cal restringir-lo, racionalitzar-lo i impedir que es vengui armes quan es tingui la certesa que contribuiran a més morts, més violència i a vulnerar drets humans».

Segons Pere Ortega, «la monarquia espanyola sempre ha estat implicada a ajudar a vendre armes. En els seus viatges pel món sempre va acompanyada d'empresaris i entre ells no falten els productors d'armes. A més, la monarquia espanyola és molt amiga de la monarquia saudita i ha ajudat a la venda d'armes. Això és denunciabile des del punt de vista ètic i moral perquè Àrab Saudita no respecta els drets humans». En aquesta línia s'expressa també Tica Font: «El rei aprofita la seva amistat amb els països del Golf i això és utilitzat per les delegacions comercials que l'acompanyen en els seus viatges, també els presidents de les indústries d'armes. Tot i que ara Espanya està fent una gran aposta pels països asiàtics i el pol de venda s'està traslladant al Vietnam, Tailàndia,

Malàisia, Corea, Singapur, l'Índia...».

Per això no ens ha d'estranyar la reacció dels manifestants en contra la Corona i el Govern en relació amb el comerç d'armes. «És un tema que interessa a l'opinió pública», considera Ortega, «a la manifestació es va veure que una gran majoria de gent denunciava que l'Estat espanyol és còmplice d'aquestes violacions en aquells països que després té com a resposta aquests atemptats aquí. La guerra contra el terrorisme iniciada a partir del 2001 pels Estats Units ha encès més la violència al Pròxim Orient i ha provocat una resposta de la seva població cap a Occident encara que sigui una resposta violenta, suïcida, nihilista i condemnable. Les armes no són el camí per resoldre la violència».

A Catalunya hi ha força sensibi-

lització sobre aquest tema. Per a la directora de l'ICIP, «és fruit del treball que les ONG han realitzat i que, de forma permanent i constant, han anat informant. A Catalunya hi ha una més gran sensibilitat que en altres indrets. Per exemple, no passa així a Cadis, on l'empresa més important és Navantia, que construeix vaixells de guerra. La població de la zona no està d'acord a posar pegues a la indústria armamentística. I igualment passa a ciutats com Cartagena, Ferrol... allí on hi ha una indústria militar potent».

Per això, Francesc Gusi defensa que «necessitem una opinió pública sensibilitzada i ben informada, que treballi per a la resolució pacífica dels conflictes, per evitar aquest comerç d'armes i que no s'atiïn els conflictes».